

İLKÖĞRETİMDE GÖREV YAPAN BEDEN EĞİTİMİ VE SINIF ÖĞRETMENLERİNİN SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

M. Caner ÖZCEP *
Dilşad MİRZEOĞLU **

ÖZET

Bu araştırma ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi ve sosyal becerilerinin branş ve cinsiyet değişkenlerine göre karşılaştırılması amacı ile yapılmıştır. Tarama modelinde gerçekleşen bu araştırmaya, 2006-2007 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Zonguldak Merkez ve Kdz. Ereğli ilçelerine bağlı ilköğretim kurumlarında görev yapan 31 bayan 55 erkek toplam 86 beden eğitimi ve 31 bayan 55 erkek toplam 86 sınıf öğretmeni katılmıştır. Veriler, Riggio (1986) tarafından geliştirilen ve Yüksel (1998) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Sosyal Beceri Envanteri" ile toplanmıştır. Envanterin 6 alt boyutu bulunmaktadır. Verilerin çözümlenmesinde, betimsel istatistik ve ilişkisiz örneklem için iki faktörlü ANOVA teknikleri kullanılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin sosyal beceri düzeyleri branş değişkenine göre, duyuşsal anlatımcılık, duyuşsal duyarlılık, sosyal anlatımcılık ve toplam puanda istatistiksel anlamda farklılık gösterirken ($p<0.05$), cinsiyet değişkenine göre hiçbir alt boyutta ve toplam puanda anlamlı fark göstermediği belirlenmiştir. ($p>0.05$). Branş ve cinsiyet değişkenlerinin ortak etkisine bakıldığında ise hiçbir alt boyutta ve toplam puanda beden eğitimi ve sınıf öğretmenleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. ($p>0.05$). Sonuç olarak araştırmaya katılan bayan ve erkek beden eğitimi öğretmenlerinin sosyal beceri düzeyleri genel olarak sınıf öğretmenlerinden daha yüksek bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler : Sosyal Beceri, Beden Eğitimi Öğretmeni, Sınıf Öğretmeni.

Geliş tarihi: 03.12.2007; Yayına kabul tarihi: 16.04.2008

* Krd. Ereğli Anadolu Lisesi Beden Eğitimi Öğretmeni, ZONGULDAK

** A.İ.B.Ü., Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, BOLU

THE COMPARISON OF SOCIAL SKILL LEVELS OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS' AND CLASSROOM TEACHERS' AT PRIMARY SCHOOLS

ABSTRACT

The purpose of this study was to determine and compare primary physical education and class teachers' social skill levels according to branches and gender. In pursuing this goal, 31 female and 55 male, with total 86 primary physical education teachers and 31 female and 55 male with total 86 classroom teachers which were working at center county of Zonguldak and Kdz. Ereğli county participated in this study. Data was collected by using " Social Skill Scale " that developed by Riggio (1986) and it was adapted to Turkish by Yuksel (1998). It has 6 subscales. Mean, standart deviation and two way ANOVA for independent samples tests were used to analyze the data. Significant level was determined with .05. As a result of the study, there were a significant differences between physical education teachers' and classroom teachers' emotional expressionism, emotional sensitivity, social expressionism and total scores of according to branch, but there was not significant difference in subscales and total scores of social skill levels according to gender. As a result of the study, the social skill levels of male and female physical education teachers were higher than social skill levels of classroom teachers.

Key words: *Social Skill, Physical Education Teacher, Classroom Teacher.*

GİRİŞ

İnsan, ancak başka insanlarla ilişkileri ile var olabilen toplumsal bir varlıktır. İnsanların düşünebilme, düşündüğünü karşısındakine anlatabilme yeteneği, toplumsal yaşamın temelini oluşturur. Durmaksızın değişen dünyamızda insanların ilişkileri ve bu ilişkilerin biçimleri de değişmektedir. Bu değişim süreci içerisinde insan, farklı roller içinde bulunmakta ve bunların bazılarını yeterli ölçüde yerine getirememektedir. Bu durum onun çevresiyle olan ilişkisine yansıyor, sosyal ilişkilerini de zaman zaman bozmaktadır. İnsan sosyal bir varlık olarak çevresiyle iletişim kurma ve sürdürme çabası içersindedir. Bu çaba doğumdan ölüme kadar devam eder. İçinde bulunulan sosyal ortama uygun davranma yeteneği olarak tanımlanan sosyal beceriler, doyum verici kişilerarası ilişkilerin kurulmasında ve sosyal amaçların gerçekleştirilmesinde çok önemli bir rol oynarlar⁽⁴⁹⁾. Cartledge ve Milburn'nun⁽⁷⁾ ifade ettiği gibi insanların başarılı ve doyurucu ilişkiler kurabilmeleri için iyi iletişim kurabilme becerilerini edinmeleri gerekmektedir. Sosyal ilişkiler kurarak insan çevresiyle etkileşim içinde bulunur. Bu sosyal etkileşim sürecinde insanların sağlıklı ilişkiler kurabilmesi yeterli sosyal becerileri kazanmaları ile mümkün olabilmektedir. Sosyal becerilere sahip olma, farklı sosyal rolleri yerine getirme ve etkili iletişim gibi alanlardaki yetenekler, birey üzerinde olumlu bir sosyal imaja önderlik eder⁽⁶⁾. Bu anlamda sosyal becerilere sahip olan birey sosyal olarak etkindir, bu durum sosyal statülerin artmasına neden olur ve bireyin kendine olan güvenini artırır. Bu tür bireyler ayrıca sosyal ilişkilerde de güvenlidirler. Çünkü bu bireyler sosyal statülerindeki başarılarını dışsal nedenlerden çok içsel nedenlere yüklemiştirler⁽¹⁷⁾.

Bireyin çevresiyle olumlu ilişkiler kurması, duygularını uygun bir şekilde anlatabilmesi, kişisel haklarını savunabilmesi, gerektiğinde diğer insanlardan yardım isteyebilmesi ve kendisine ters gelen istekleri geri çevirebilmesini kolaylaştıran, öğrenilmiş davranışlar olarak tanımlanan sosyal becerilerin⁽⁴⁹⁾ öğrenildiği ilk ortam aile iken, bu özelliği öğrenmeye devam ettiği ve geliştirdiği yerler ise okullardır. Korkut'un⁽⁴²⁾ belirttiği gibi, genel olarak her okulun, çocukları sadece akademik olarak değil, sosyal ve duygusal olarak da desteklemesi gerekmektedir. Bu bilgiler ışığında sosyal ve iletişim becerilerinin kazandırılmasında öğretmenin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu özellikleri öğrenciye kazandıracak kişilerin öğretmenler olduğu düşünüldüğünde, öğretmenlerin başkalarıyla etkileşimi mümkün kılacak, sosyal açıdan kabul edilebilir olan davranışlara sahip olması ve aynı zamanda bu becerileri öğrencilerine kazandırabilmeleri oldukça önemlidir. Öğretmen gösterdiği özen ve kurduğu sıcak iletişimle çocuğa fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarına cevap verebilecek kapasitede ise, çocuk öğretmenine bağlanabilecektir. Bu bağ sayesinde öğretmen, çocuğun kendi sosyal gelişimine katılımını sağlamış olacaktır⁽⁴⁰⁾. Sosyal becerilerde yetersizliği bulunan çocuklara müdahale edilmediği ve bu yetersizlikle baş edebilecekleri beceriler öğretilmediği zaman, uzun dönemde sosyal yetersizliklerin arttığı, uyum sorunlarının ortaya çıktığı gözlenmektedir. Sosyal becerilerdeki yetersizlik yaşayan çocuklarda akademik becerilerde başarısızlık, suçluluk ve zayıf benlik algısı gibi durumlara rastlanmakta, engelli bireylerin belirlenmesi ve tanımlanmasında da bu becerilerin yetersizliğinin önemli bir rol oynadığı açıklanmaktadır⁽⁴⁸⁾.

Bu nedenle, öğretmenler eğitimin hedefleri arasında yer alan duygusal ve sosyal özellikleri kazandırmayı da kendilerine amaç edinmeli ve bu bağlamda yetiştirecekleri öğrencilerin toplumda çevresi ile kolay iletişim kurabilen, çevresi tarafından kabul edilebilen bireyler olabilmeleri için gerekli özellikleri kazanmalarına yardımcı olmalıdırlar. Ancak bunu gerçekleştirirken kendilerinin de bu özelliklere sahip olmaları son derece önemli bir husustur.

Başkalarıyla başarılı etkileşimde bulunulmasına olanak sağlayan davranışlar olan sosyal becerilere⁽⁴⁾ ve onun değişkenlerine öğretmenler bir bütün olarak sahip olmalıdırlar. Bu değişkenlerden biri ya da bazalarına sahip olmak sosyal yeterlik için yeterli değildir. Çünkü sosyal beceriyi oluşturan unsurlar birbirleri ile ilişkilidir. Diğer bir deyişle öğretmen sosyal ve duygusal yönden anlatımcı, duyarlı ve kontrol becerilerine sahip olmak durumundadır. Bunlardan bazalarına sahip olup diğerlerine sahip olmamak eksiklik olarak görülmektedir. Riggio'ya⁽⁴⁵⁾ göre, sosyal beceri alt boyutları 6'ya ayrılmaktadır: Bunlar; bireylerin anlatım becerilerini, tutumlarını sözel olmayan ifade becerileri gibi duyuşsal durumlarını kapsayan duyuşsal anlatımcılık; mesaj alma ve başkalarıyla sözel olmayan iletişimin çözümlenmesi ile ilgili genel becerileri kapsayan duyuşsal duyarlılık; duyuşsal ve sözel olmayan iletişimin ayarlanması ve kontrol edilmesini içeren duyuşsal kontrol; sözel konuşmadaki beceri ve başkalarıyla sosyal etkileşime girme yeteneği olarak tanımlanan sosyal anlatımcılık; sözel iletişimi anlama, çözümlenme becerisi ve bireyin sosyal davranış kuralları hakkındaki genel bilgisini kapsayan sosyal duyarlılık ve rol oynama yeteneği, sözel davranışların ayarlanması ve kendini anlatma becerisini kapsayan

sosyal kontrol^(20,21,22)dür. Ford ve Tisak'a⁽⁸⁾ göre, öğretmen bütün sınıfı içeren faaliyetleri organize ederken, beklenmeyen bir durumla karşılaştığında ya da planların bozulması halinde ortama ayak uydururken sosyal kontrol becerilerine gereksinim duyar. Riggio'ya⁽⁶⁾ göre de, öğretmen kendisini ifade edebilir, sınıfı kontrol edebilir ancak duyarlı değilse öğrencileri anlamak konusunda yetersizlik sergileyecektir. Bu da öğretimle ilgili plânladığı bazı hedeflere ulaşmasını engelleyebilir. Öğrenci kendisini dinlemeyen ve/veya dinleyemeyen öğretmenden ders dinlemek istemeyebilir. Öğretmen anlatımcı, duyarlı olabilir ancak kontrol becerisi yoksa sınıfta en küçük bir olaya öfkelenip kendisini güç durumunda bırakacak tepkiler sergileyebilir. Ancak duyuşsal ve sosyal yönden kontrol becerilerine sahip olmakla olumsuz tepkilerden kaçınabilir.

Başkalarının olumlu tepkiler vermesine yol açabilecek ve olumsuz tepkileri önleyebilecek becerilere sahip olmak bireyler için dolayısıyla da öğretmenler için önemlidir ve meslekteki başarısını etkilemektedir. Giblin'e⁽⁹⁾ göre başka insanlarla iyi ilişki kurabilme bireyin iş yaşamındaki başarısı için gereklidir. Capel ve arkadaşları tarafından yeni göreve başlayan öğretmenlerden beklenen üç grup davranış arasında 1- organizasyon, planlama ve öğretim yaklaşımı, 2- mesleki profesyonellik ve 3- sosyal beceriler sayılmaktadır⁽⁶⁾. Akkök⁽¹⁾ sosyal becerileri beş boyutta ele almaktadır: 1- İlişkiyi başlatma ve sürdürme becerileri, 2- Grupla bir işi yürütme becerileri, 3- Duyulara yönelik becerileri, 4- Saldırgan davranışlar ile başa çıkmaya yönelik beceriler ve 5- Plan yapma ve problem çözme becerileri.

Öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmış olmasına rağmen, yapılan geniş kaynak taramasında öğretmenlerin sosyal beceri düzeylerini belirlemeye yönelik çalışmalara çok az sayıda rastlanmıştır. Halbuki, sosyal beceriler genellikle diğer bireylerin gözlenmesi, gözlenen davranışların model alınması ve taklit edilmesiyle kazanılmakta ve çevreden alınan geribildirimlerle kalıcı hale gelmektedir⁽¹⁵⁾. Öğretmenlerin, başkalarıyla etkileşimi mümkün kılacak, sosyal açıdan kabul edilebilir olan davranışlara sahip olması ve aynı zamanda da bu becerileri öğrencilere kazandırabilmesi oldukça önemlidir. Bu nedenle, öğretmenlerin eğitimin ayrılmaz bir parçası olan iletişim ve dolayısıyla sosyal beceriler konularında ne derece yeterli oldukları bilimsel çalışmalarla ortaya çıkarılmalıdır. Bu düşünceden hareketle, bu araştırmanın amacını ilköğretimde görev yapan beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesi ve branş ve cinsiyet değişkenlerine göre karşılaştırılması oluşturmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma durum tespitine yönelik tarama modelinde bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Zonguldak ili Merkez ve Krd. Ereğli İlçelerindeki ilköğretim okullarında 2006-2007 öğretim yılında görev yapan beden eğitimi ve sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise aynı öğretim yılı Zonguldak Merkez ve Kdz.Ereğli ilçesine bağlı ilköğretim okullarında görev yapan 172 beden eğitimi ve sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Örnekleme oluşturan öğretmenlerden 55 erkek ve 31 bayan toplam 86'sı beden eğitimi, 55 erkek ve 31 bayan toplam 86'sı ise sınıf öğretmenidir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin % 36.05'i bayan, % 63.95'i ise erkek öğretmenlerden oluşmaktadır. Çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin % 32.56'sı 0-5 yıl arası, 25.58'si 6-10 yıl arası, %26.74'ü 11-15 yıl arası, %11.63'ü 16-20 yıl arası ve %3.49'u 21 yıl ve üstü mesleki deneyime sahipken, sınıf öğretmenlerinin %12.79'u 0-5 yıl arası, %29.07'si 6-10 yıl arası, %31.40'ı 11-15 yıl arası, %12.79'u 16-20 yıl arası ve %13.95'i 21 yıl ve üstü mesleki deneyime sahiplerdir. Araştırmanın yapıldığı Merkez ve Krd. Ereğli ilçeleri ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin tamamına ulaşılrken, sınıf öğretmenleri ise beden eğitimi öğretmenlerinin görev yaptığı okullardan, beden eğitimi öğretmeni sayısı ve cinsiyet oranları dikkate alınarak 860 sınıf öğretmeni arasından rastgele yöntemle seçilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan Sosyal Beceri Envanteri (SBE) (Social Skills Inventory- SSI), 1986 yılında Riggio tarafından geliştirilmiş ve 1989 yılında yeniden gözden geçirilerek bugünkü şeklini almış bir ölçme aracıdır. Sosyal Beceri Envanteri temel sosyal becerileri ölçmek amacıyla hazırlanmış 90 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 6 alt boyutta sahiptir: Duyuşsal anlatımcılık, Duyuşsal duyarlık, Duyuşsal kontrol, Sosyal anlatımcılık, Sosyal duyarlık ve Sosyal kontrol. Ayrıca, sosyal yeterlik ya da sosyal becerilerin tümünü kapsayan genel sosyal beceri düzeyi de toplam olarak hesaplanabilmektedir. Alt ölçeklerin her biri 15 maddeden oluşmakta ve beşli likert tipi bir cevaplama anahtarı kullanılmaktadır. Anahtarda en düşük puan 1 (Hiç benim gibi değil), en yüksek puan ise 5 (Tamamen benim gibi) olarak puanlanmaktadır. Envanterden elde edilebilecek toplam puan en düşük 90, en yüksek ise 450'dir. Alt ölçeklerin puanlamasında ise her bir alt ölçekten en düşük 15 en çok ise 75 puan alınabilmektedir⁽²⁴⁾.

Sosyal Beceri Envanterinin Türkçe'ye uyarlama çalışması Yüksel⁽²²⁾ tarafından yapılmış, ölçeğin güvenilirliği test-tekrar test yöntemi ile hesaplanmış ve toplam puana ilişkin güvenilirlik katsayısı tüm ölçek için $\alpha = .92$ olarak belirtilmiştir. Alt ölçeklerden elde edilen güvenilirlik katsayıları ise $\alpha = .80$ ile $\alpha = .89$ arasında rapor edilmiştir⁽²³⁾.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler üzerinde aritmetik ortalama, standart sapma ve ilişkisiz örneklem için iki faktörlü ANOVA istatistiksel teknikleri kullanılmış ve anlamlılık düzeyi olarak 0,05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Zonguldak İli Merkez ve Kdz.Ereğli ilçelerinde görev yapan beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin Sosyal Beceri Envanteri alt ölçeklerinden aldıkları puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 1' de verilmiştir.

Tablo 1. Beden Eğitimi ve Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Beceri Puanlarının Alt Ölçeklere Göre Betimsel İstatistikleri

Alt Ölçekler	BEDEN EĞİTİMİ						SINIF ÖĞRETMENİ						TOPLAM					
	BAYAN			ERKEK			BAYAN			ERKEK			BEDEN ÖĞR.			SINIF ÖĞR.		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
Duyuşsal Anlatımcılık	31	47,06	5,77	55	47,44	6,64	31	44,45	5,07	55	45,02	5,81	86	47,30	6,30	86	44,81	5,54
Duyuşsal Duyarlılık	31	52,29	8,73	55	54,93	7,09	31	49,55	7,37	55	51,00	8,70	86	53,98	7,77	86	50,60	8,23
Duyuşsal Kontrol	31	42,16	8,99	55	41,83	8,62	31	41,61	6,42	55	39,34	6,80	86	41,95	8,71	86	49,16	6,72
Sosyal Anlatımcılık	31	52,32	9,20	55	51,25	8,79	31	49,61	8,74	55	47,09	9,28	86	51,64	8,90	86	48,00	9,11
Sosyal Duyarlılık	31	46,97	7,05	55	46,71	7,32	31	43,25	7,58	55	47,04	8,20	86	46,80	7,18	86	45,67	8,14
Sosyal Kontrol	31	53,84	8,47	55	54,84	9,53	31	52,94	9,37	55	53,53	8,74	86	54,48	9,12	86	53,31	8,92
Toplam	31	294,65	27,66	55	297,00	27,64	31	281,42	21,41	55	283,22	25,65	86	296,15	27,50	86	282,57	24,09

Tablo 1' e göre, erkek beden eğitimi öğretmenleri ile erkek sınıf öğretmenlerinin sosyal beceri alt ölçeklerinden elde ettikleri ortalama puanlar karşılaştırıldığında, sadece sosyal duyarlılık alt boyutu hariç diğer tüm alt boyutlar ve toplam puanda erkek beden eğitimi öğretmenlerinin daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir. Bayan beden eğitimi öğretmenleri ile bayan sınıf öğretmenlerinin sosyal beceri alt ölçeklerinden elde ettikleri ortalama puanlar karşılaştırıldığında ise, tüm alt boyutlarda ve toplam puanda bayan beden eğitimi öğretmenlerinin daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir. Bayan beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin en yüksek ortalama puana sosyal kontrol alt ölçeğinde, en düşük ortalama puana ise duyuşsal kontrol alt ölçeğinde ulaştıkları belirlenmiştir.

Örnekleme oluşturan öğretmenlerin sosyal beceri alt boyutlarından elde ettikleri puanların, branşa ve cinsiyete bağlı olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin yapılan iki faktörlü varyans analizi sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 2. Branş ve Cinsiyete Göre Duyuşsal Anlatımcılık Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Cinsiyet	8,73	1	8,70	,245	,621
Branş	250,91	1	250,911	7,051	,009**
C x B	,38	1	,38	,011	,918
Hata	5978,06	168	35,58		
Toplam	6253,42	171			

Tablo 2' incelendiğinde, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin duyuşsal anlatımcılık alt ölçeğinden aldıkları puanlar üzerinde yapılan iki faktörlü ANOVA analizi sonuçlarına göre, branşa göre iki grup arasında anlamlı bir fark bulunurken [$F_{(1-168)} = 7.051, p < 0,01$], cinsiyete [$F_{(1-168)} = .245, p > 0.05$] ve cinsiyet x branş [$F_{(1-168)} = .011, p > 0.05$] açısından anlamlı bir

fark bulunmamıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin duyuşsal anlatımcılık puanları ortalaması $\bar{X} = 47.30 \pm 6.30$ ve sınıf öğretmenlerinin ise $\bar{X} = 44.81 \pm 5.54$ 'dür. Bu sonuca göre, duyuşsal anlatımcılık alt boyutunda beden eğitimi öğretmenlerinin puanları, sınıf öğretmenlerinden anlamlı düzeyde daha yüksekken, cinsiyete göre benzer düzeyde oldukları söylenebilir.

Tablo 3. Branş ve Cinsiyete Göre Duyuşsal Duyarlılık Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Cinsiyet	182,31	1	182,31	2,859	,093
Branş	414,86	1	414,86	6,505	,012*
C x B	9,62	1	9,62	,151	,698
Hata	10714,57	168	63,78		
Toplam	11375,47	171			

Tablo 3' de beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin duyuşsal duyarlılık alt ölçeğinden aldıkları puanlar karşılaştırılmış, branşa göre anlamlı bir fark elde edilirken [$F_{(1-168)} = 6.505, p < 0.05$], cinsiyet [$F_{(1-168)} = 2.859, p > 0.05$] ve cinsiyet x branş etkileşimi [$F_{(1-168)} = .151, p > 0.05$] açısından bakıldığında iki öğretmen grubu arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin duyuşsal duyarlılık puanları ortalaması $\bar{X} = 53.98 \pm 7.77$ ve sınıf öğretmenlerinin ise $\bar{X} = 50.60 \pm 8.23$ 'dür. Duyuşsal duyarlılık alt boyutunda beden eğitimi öğretmenlerinin puanları, sınıf öğretmenlerinden anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu bulgu, branşın duyuşsal duyarlılık üzerinde önemli bir etken olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. Branş ve Cinsiyete Göre Duyuşsal Kontrol Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Cinsiyet	66,62	1	66,62	1,100	,296
Branş	91,57	1	91,57	1,512	,221
C x B	37,41	1	37,41	,617	,433
Hata	10177,51	168	60,58		
Toplam	10419,42	171			

Beden eğitimi ve sınıf öğretmenleri arasında yapılan iki faktörlü ANOVA analizi sonucunda (Tablo 4), branşa göre duyuşsal kontrol alt ölçeği puanları bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır [$F_{(1-168)} = 1.512, p > 0.05$]. Beden eğitimi öğretmenlerinin duyuşsal kontrol puanları ortalaması $\bar{X} = 41.95 \pm 8.71$ ve sınıf öğretmenlerinin ise $\bar{X} = 49.16 \pm 6.72$ 'dir. Bu sonuca göre beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin duyuşsal kontrol düzeylerinin benzer oldukları söylenebilir. Bayan ve erkek öğretmenlerin duyuşsal kontrol düzeylerinde de anlamlı bir farka ulaşmamıştır [$F_{(1-168)} = 1.100, p > 0.05$]. Cinsiyet ve branşın ortak etkisi de duyuşsal kontrol üzerinde anlamlı fark yaratmamıştır [$F_{(1-168)} = .617, p > 0.05$]. Bu sonuca göre, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin duyuşsal kontrol alt ölçeği puanlarında cinsiyetin ve cinsiyet x branşın ortak etkisinin önemli bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Tablo 5. Branş ve Cinsiyete Göre Sosyal Anlatımcılık Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Cinsiyet	127,76	1	127,76	1,572	,212
Branş	468,30	1	468,30	5,762	,017*
C x B	20,96	1	20,96	,258	,612
Hata	13653,11	168	81,27		
Toplam	14371,41	171			

Tablo 5'e göre, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin sosyal anlatımcılık alt ölçeğinden aldıkları puanlar arasında branşa göre anlamlı bir farka ulaşırlarken [$F_{(1-168)} = 5.762, p < 0.05$], cinsiyete [$F_{(1-168)} = 1.572, p > 0.05$] ve cinsiyet x branşın ortak etkileşimine [$F_{(1-168)} = .258, p > 0.05$] göre iki grup arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin sosyal anlatımcılık puanları ortalaması incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin puanları ortalaması $\bar{X} = 51.64 \pm 8.90$ ve sınıf öğretmenlerinin ise $\bar{X} = 48.00 \pm 9.11$ 'dir. Sosyal Anlatımcılık alt boyutunda beden eğitimi öğretmenlerinin puanları, sınıf öğretmenlerinden anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu bulgu, branşın sosyal anlatımcılık üzerinde önemli bir etken olduğunu gösterirken, cinsiyet ve cinsiyet x branş açısından ise iki öğretmen grubunun benzer düzeyde olduklarını göstermektedir.

Tablo 6. Branş ve Cinsiyete Göre Sosyal Duyarlılık Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Cinsiyet	122,80	1	122,80	2,119	,147
Branş	113,41	1	113,41	1,957	,164
C x B	161,55	1	161,55	2,788	,097
Hata	9736,18	168	57,95		
Toplam	10075,23	171			

Tablo 6'ya göre, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin sosyal duyarlılık alt ölçeğinden aldıkları puanlar arasında yapılan iki faktörlü ANOVA analizi sonucunda, iki grup arasında branşa [$F_{(1-168)} = 1.957, p > 0.05$], cinsiyete [$F_{(1-168)} = 2.119, p > .147$] ve hem branş hem de cinsiyetin ortak etkisine [$F_{(1-168)} = 2.788, p > 0.05$] göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin sosyal duyarlılık puanları ortalaması $\bar{X} = 46.80 \pm 7.18$ ve sınıf öğretmenlerinin ise $\bar{X} = 45.67 \pm 8.14$ 'dür. Bu sonuca göre bayan ve erkek beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin sahip oldukları sosyal duyarlılık düzeylerinin benzer oldukları söylenebilir.

Tablo 7. Branş ve Cinsiyete Göre Sosyal Kontrol Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Cinsiyet	25,04	1	25,04	,305	,582
Branş	48,52	1	48,52	,590	,443
C x B	1,63	1	1,63	,020	,888
Hata	13811,30	168	82,21		
Toplam	13896,12	171			

Tablo 7'de görüldüğü gibi, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin sosyal kontrol alt ölçeğinden aldıkları puanlar karşılaştırıldığında hem branş [$F_{(1-168)} = .590, p > 0.05$], hem cinsiyet [$F_{(1-168)} = .305, p > 0.05$], hem de cinsiyet x branşın ortak etkisi açısından [$F_{(1-168)} = .020, p > 0.05$] anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin sosyal kontrol puanları ortalaması $\bar{X} = 54.48 \pm 9.12$ ve sınıf öğretmenlerinin ise $\bar{X} = 53.31 \pm 8.92$ ' dir. Bu sonuca göre bayan ve erkek beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin sosyal kontrol düzeylerinin benzer oldukları söylenebilir.

Tablo 8. Branş ve Cinsiyete Göre Sosyal Beceri Toplam Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Cinsiyet	171,03	1	171,03	,253	,616
Branş	7230,51	1	7230,51	10,70	,001 **
C x B	3,07	1	3,07	,005	,946
Hata	113484,03	168	675,50		
Toplam	121589,65	171			

Tablo 8'de görüldüğü gibi, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin aldıkları sosyal beceri toplam puanları üzerinde yapılan iki faktörlü ANOVA analiz sonuçlarına göre, iki grup arasında branşa göre anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir [$F_{(1-168)} = 10.70, p < 0.01$]. Beden eğitimi öğretmenlerinin toplam puanlarının ortalaması $X = 296.15 \pm 27.50$ ve sınıf öğretmenlerinin ise $X = 282.57 \pm 24.09$ 'dur. Bu sonuca göre, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin sosyal beceri düzeylerinin beden eğitimi öğretmenleri lehine anlamlı derecede farklı olduğu söylenebilir. Ancak cinsiyet [$F_{(1-168)} = .253, p > 0.05$], cinsiyet ve branş [$F_{(1-168)} = .005, p > 0.05$] açısından bakıldığında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuca göre beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin toplam sosyal beceri düzeylerinin cinsiyet ve cinsiyet x branşın ortak etkisi açısından benzer düzeyde oldukları söylenebilir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Riggio tarafından yapılan ve sosyal beceri envanterinin kullanıldığı araştırmalarda ^(16,17,22,23), sosyal beceriye sahip bireylerin sosyal etkileşimde etkili oldukları, sosyal benlik saygılarının, diğer bir deyişle sosyal olarak kendi hakkındaki olumlu düşüncelerinin daha yüksek olduğu belirtilerek sosyal becerinin önemini vurgulanmaktadır. Bu nedenle sosyal becerileri bireylere kazandırmada önemli kişilerden biri olan öğretmenlerin öncelikle bu konudaki durumlarını tespit etmek oldukça önemli bir konudur. Araştırma sonuçlarına göre, beden eğitim ve sınıf öğretmenlerinin envanterin bütününden almış oldukları puanlar incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin toplam puanlarının ortalamaları $296,15 \pm 27,50$ iken, sınıf öğretmenlerinin ise ortalamaları $282,57 \pm 24,09$ 'dur. Elde edilen bu puanlar Yüksel'in belirttiği⁽²⁴⁾ puanlarla karşılaştırıldığında (281.76 ± 9.41 ortalama ve yukarısı yüksek), beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin envanterin bütününden almış oldukları ortalama puanlar açısından yüksek sosyal beceri eğilimi gösterdikleri kabul edilebilir. Toplam puanların ortalamalarına bakıldığında beden eğitimi öğretmenlerinin sosyal beceri düzeylerinin sınıf öğretmenlerine göre daha yüksek bir eğilim gösterdikleri görülmektedir.

Beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin en yüksek ortalamaya "sosyal rol oynama ve bireyin sosyal olarak kendini ortaya koyma becerilerini içeren" sosyal kontrol alt ölçeğinde ulaştıklarını söyleyebiliriz. Sosyal kontrol beceri düzeyi yüksek olan bireyler sosyal olarak uyumlu, kendilerine güvenli, aktif ve özgüvene sahip bireylerdir. Sosyal kontrolü yüksek olan bireyler, davranışlarını içinde buldukları duruma göre ayarlayabilirler⁽²⁴⁾. Beden eğitimi öğretmenleri en düşük ortalama puanı duyuşsal kontrol alt ölçeğinde elde etmişlerdir. Buna göre beden eğitimi öğretmenlerinin duyuşsal ve sözel olmayan iletişimin ayarlanması ve kontrol edebilmesi ve belli başlı duyguları birleştiren bir maske altında gizleme becerileri ifade eden duyuşsal kontrol alt ölçeğinde diğer alt ölçeğe göre daha zayıf eğilim gösterdikleri söylenebilir.

Bayan beden eğitimi öğretmenlerinin sosyal anlatımcılık alt ölçeğinde yüksek bir eğilim gösterdiği, diğer alt ölçeklerde ise benzer puanlar aldıkları belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, bayan beden eğitimi öğretmenleri ile bayan sınıf öğretmenlerinin sosyal beceri alt ölçeklerinden elde ettikleri ortalama puanlar karşılaştırıldığında, tüm alt boyutlarda ve toplam puanda bayan beden eğitimi öğretmenleri daha yüksek puan elde etmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre, erkek beden eğitimi öğretmenleri ile erkek sınıf öğretmenlerinin sosyal beceri alt ölçeklerinden elde ettikleri ortalama puanlar karşılaştırıldığında ise, sadece sosyal duyarlık alt boyutu hariç tüm alt boyutlar ve toplam puanda erkek beden eğitimi öğretmenleri erkek sınıf öğretmenlerinden daha yüksek puanlar elde etmişlerdir. Konu ile ilgili Avşar'ın yapmış olduğu bir çalışmada, beden eğitimi öğretmenleri benzer ortalamalar elde etmişlerdir⁽⁹⁾. Ayrıca, Özdemir'in yapmış olduğu çalışmada eğitim yöneticisi adaylarının sosyal beceri düzeyleri cinsiyete göre incelenmiş ve sadece duyuşsal duyarlılık alt ölçeğinde cinsiyete göre fark görülmüş, diğer alt boyutlar ve toplam puanda bayan ve erkek yönetici adaylarında anlamlı farka ulaşılmamıştır⁽¹⁴⁾. Bu çalışma öğrenciler üzerine yapılmasına karşın, cinsiyette fark bulunmaması bakımından yapılan araştırma sonuçları ile örtüşmektedir.

Araştırma bulgularına göre, duyuşsal anlatımcılık alt ölçeğinden beden eğitim öğretmenlerinin ortalama puanları bayanlarda $47,06 \pm 5,77$, erkeklerde ise $47,44 \pm 6,64$ iken sınıf öğretmenlerinin ortalama puanları bayanlarda $44,45 \pm 5,07$ ve erkeklerde $45,02 \pm 5,81$ dir. Alt ölçeklerde alınabilecek en yüksek ortalama değer $45,62 \pm 7,59$ puan olduğu düşünülürse⁽²⁴⁾, beden eğitimi öğretmenlerinin bu alt boyutta ortalamasının üstünde, sınıf öğretmenlerinin ise ortalamaya yakın bir eğilim gösterdiği söylenebilir. Duyuşsal anlatımcılık alt ölçeğinden alınan puanın cinsiyet ve branş değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığına bakıldığında cinsiyete göre farklılaşmadığı, ancak branşa göre farklılaştığı belirlenmiştir. Bir başka deyişle beden eğitimi öğretmenlerinin "bireylerin anlatım becerilerini, tutumlarını, sözel olmayan ifade becerilerini, duygusal durumları ifade etme yeteneği ve kişiler arası yönelime ilişkin durum ve tutumları sözel olmayan bir şekilde ifade etme yeteneği" olan duyuşsal anlatımcılık alt ölçeği açısından sınıf öğretmenlerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek puan elde etmişlerdir. Araştırmanın bu bölümüne ait bulgular, Avşar'ın beden eğitimi öğretmenlerinin sosyal beceri düzeyleri ile ilgili yaptığı araştırmadan elde edilen duyuşsal anlatımcılık alt ölçeğinden alınan puanların cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucu ile desteklenmektedir⁽⁹⁾. Ayrıca elde edilen sonuç, Kara'nın öğretmenlerin sosyal beceri algılarına

etki eden faktörler ile ilgili yaptığı araştırmasında, cinsiyet değişkeni ile sosyal beceri algıları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucu ile de bağdaşmaktadır⁽¹¹⁾.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, duyuşsal duyarlılık alt ölçeğinden beden eğitim öğretmenlerinin aldıkları puanların ortalamaları bayanlarda $52,29 \pm 8,73$, erkeklerde $54,93 \pm 7,09$ puan ve sınıf öğretmenlerinin puanlarının ortalamaları bayanlarda $49,55 \pm 7,37$, erkeklerde ise $51,00 \pm 8,70$ 'dir. Duyuşsal duyarlılık ölçeğinden alınabilecek ortalama değer $49,70 \pm 8,92$ puan olduğu düşünülürse⁽²⁴⁾, beden eğitimi öğretmenlerinin ortalamasının üstünde, sınıf öğretmenlerinin ise ortalamaya yakın bir eğilim gösterdiği söylenebilir. Beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin aldıkları puanlar cinsiyete göre karşılaştırıldığında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Elde edilen bu bulgular Avşar'ın ve Kara'nın çalışma sonuçları ile desteklenmektedir^(3, 11). Duyuşsal duyarlılık alt ölçeğinden alınan puanların branş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında, iki öğretmen grubu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulara göre, "mesaj alma, sözel iletişimin çözümlenmesi, iletişimin hızlı yapılması, hassas ve etkileyici iletişim kurma ve sezgi yeteneğine sahip olma"⁽²⁴⁾ gibi özellikleri içeren duyuşsal duyarlılık ile ilgili niteliklere beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerinden daha fazla sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmada duyuşsal kontrol ile ilgili bulgulara bakıldığında, duyuşsal kontrol alt ölçeğinden beden eğitim öğretmenlerinin ortalama puanları bayanlarda $42,16 \pm 8,99$, erkeklerde $41,83 \pm 8,62$ puan iken, sınıf öğretmenlerinin ortalama puanları bayanlarda $41,61 \pm 6,42$ ve erkeklerde $39,34 \pm 6,80$ 'dir. Yüksel'e göre duyuşsal kontrol ölçeğinden alınabilecek en yüksek ortalama değer $40,87 \pm 9,57$ puan olduğu düşünülürse⁽²⁴⁾, beden eğitimi öğretmenlerinin ortalamasının üstünde, sınıf öğretmenlerinin ise bayanlarda ortalamasının üstünde, erkeklerde ise ortalamaya yakın bir eğilim gösterdiği söylenebilir. Araştırmanın bu bölümüne ait bulgulara bakıldığında, beden eğitimi ve sınıf öğretmenleri sosyal beceri alt ölçekleri arasındaki en düşük puanı bu alt boyutta aldıkları görülmektedir. Bireyin sosyal becerilerine bakıldığında diğer alt ölçeklerle aradaki farkın çok büyük olmaması tercih edilir⁽¹⁵⁾. Nitekim, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin duyuşsal kontrol alt ölçeğinden aldığı puan ortalaması diğer alt ölçeklerden alınan puanlarla karşılaştırıldığından aradaki fark çok fazla değildir. Sadece diğerlerine göre daha düşüktür. Elde edilen bulgular Avşar'ın yaptığı çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir⁽⁹⁾. Duyuşsal kontrol alt ölçeğinden alınan puanların cinsiyet ve branş değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında, anlamlı fark bulunmamıştır. Araştırma sonuçları Kara'nın⁽¹¹⁾ ve Özdemir'in⁽¹⁴⁾ yaptıkları çalışma sonuçları ile örtüşmektedir. Kara öğretmenlerin sosyal beceri algılarına etki eden faktörler ile ilgili yaptığı araştırmasında, cinsiyet değişkeni ile duyuşsal kontrol becerileri arasında anlamlı bir fark ulaşamamıştır. Yüksel üniversite öğrencilerine verilen sosyal beceri eğitiminin öğrencilerin sosyal beceri düzeylerine etkisini incelemek üzere gerçekleştirdiği çalışmasında, sosyal beceri eğitiminin öğrencilerin sosyal beceri düzeyinin bir alt boyutu olarak duyuşsal kontrol düzeyini olumlu yönde etkilemediği ortaya çıkmıştır⁽²²⁾.

Beden eğitimi öğretmenleri sosyal anlatımcılık alt ölçeğinden ortalama bayanlarda $52,32 \pm 9,20$, erkeklerde ise $51,25 \pm 8,79$ puan alırken, sınıf öğretmenlerinin bayanlarda ortalama $49,61 \pm 8,74$, erkeklerde $47,09 \pm 9,28$ puan aldıkları saptanmıştır. Alt ölçeklerde alınabilecek

en yüksek ortalama değerin $43,90 \pm 9,75$ puan olduğu düşünülürse⁽²⁴⁾, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin bu alt boyutta ortalamanın üstünde bir eğilim gösterdikleri söylenebilir. Duyuşsal anlatımcılık alt ölçeğinden alınan puanların cinsiyet ve branş değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığına bakıldığında ise, cinsiyet değişkenlerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmazken, branş değişkenine göre ise beden eğitimi öğretmenleri lehine anlamlı farka ulaşıldığı belirlenmiştir. Araştırmanın cinsiyet ile ilgili bulgularını destekleyen çalışmalar bulunmaktadır^(3,11,14). Beden eğitimi öğretmenlerinin, "sözel konuşma, başkalarıyla sözel iletişime girme, sempatik, kayıtsız, atılgan ve gruba bağımlılık yeteneği" olan sosyal beceri düzeylerinden sosyal anlatımcılık özellikleri açısından sınıf öğretmenlerine göre anlamlı düzeyde farklı oldukları söylenebilir. Şahin, Anadolu lisesi öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerini incelemek üzere gerçekleştirdiği çalışmasında, öğrencilerin sosyal becerinin alt ölçeklerinden sosyal anlatımcılık bakımından yüksek bir eğilim gösterdiği sonucuna ulaşmıştır⁽²⁰⁾.

Sosyal duyarlılık ile ilgili araştırma bulgularına bakıldığında, bu alt boyuttan beden eğitimi öğretmenleri ortalama bayanlarda $46,97 \pm 7,05$ puan, erkeklerde $46,71 \pm 7,32$ puan; sınıf öğretmenleri ortalama bayanlarda $43,25 \pm 7,58$ puan, erkeklerde ise $47,08 \pm 8,20$ puan almışlardır. Alt ölçeklerde alınabilecek en yüksek ortalama değer $47,99 \pm 8,57$ puan olduğu düşünülürse, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin ortalamanın altında bir eğilim gösterdikleri söylenebilir. Şahin, yaptığı çalışmada, öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinden olan sosyal duyarlılık bakımından yüksek bir eğilim göstermediklerini tespit etmiştir⁽²⁰⁾. Şahin'in yaptığı bu çalışma öğrenciler üzerinde gerçekleştirilse de, yapılan çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir. Sosyal duyarlılık alt ölçeğinden alınan puanların cinsiyet ve branş değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığına bakıldığında, her iki değişkende de iki öğretmen grubunun puanları arasında anlamlı farka rastlanmamıştır. Elde edilen bu bulgular farklı çalışma sonuçları ile desteklenmektedir^(3,11,14).

Araştırma sonuçlarına göre, sosyal kontrol alt ölçeğinden beden eğitim öğretmenleri ortalama bayanlarda $53,84 \pm 8,47$ puan, erkeklerde $54,84 \pm 9,53$ puan; sınıf öğretmenleri ortalama bayanlarda $52,94 \pm 9,37$ puan, erkeklerde ise $53,53 \pm 8,74$ puan almışlardır. Bu alt ölçekten alınabilecek en yüksek ortalama değerin $52,68 \pm 8,90$ puan olduğu düşünülürse⁽²⁴⁾, beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin ortalamanın üstündeki en yüksek ortalamaya bu alt boyutta ulaştıkları görülmektedir. Bu sonuca göre beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin "rol oynama ve sözel davranışları ayarlama, kendini anlatma gibi davranışlara sahip, sempatik, duygusal, atılgan, samimi ve rahat bireyler" oldukları söylenebilir. Bandura'ya göre bireylerde sosyal kontrol sürekli incelenirken, kişisel kontrol göz ardı edilebilmektedir⁽⁶⁾. Bu açıklamaya da dayanarak sosyal kontrolün sürekli çevre tarafından kontrol edilmesi ile bu özelliğin öğretmenlerde geliştiği söylenebilir. Ayrıca Yüksel' de sosyal kontrol becerileri yüksek olan bireylerin sosyal ilişkilerinde aktif, özgüvene sahip, farklı rolleri oynayabilen, özel tutum sergileyebilen, sosyal olarak akıllı bireyler olduklarını belirtmiştir⁽²⁴⁾. Beden eğitimi öğretmenlerinin sosyal kontrol puanları, sınıf öğretmenlerine oranla yüksek bir eğilim gösterse de cinsiyet ve branş değişkenlerine göre puanları incelendiğinde, öğretmenlerin aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular Avşar ve Kara' nın yaptıkları çalışmalar destekler niteliktedir^(9,11). Ayrıca Lillenstein⁽¹³⁾ sosyal beceri eğitiminin ilkokul öğrencileri üzerindeki etkisini araştırmış ve araştırmanın sonunda uygulanan eğitimin öğrencilerin sosyal kontrol ve başkalarının farkında olma davranışlarına çok etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sosyal beceri envanterinin alt ölçeklerinin toplamından beden eğitimi öğretmenlerinin ortalama puanları bayanlarda $294,65 \pm 27,66$, erkeklerde $297,00 \pm 27,64$ iken, sınıf öğretmenlerinin ortalama puanları bayanlarda $281,42 \pm 21,41$ ve erkeklerde $283,22 \pm 25,65$ 'dir. Alt ölçeklerin toplamından alınabilecek en yüksek ortalama değer $281,76 \pm 29,28$ puan olduğu göz önüne alınırsa, beden eğitimi öğretmenlerinin ortalamasının üstünde, sınıf öğretmenlerinin erkeklerde ortalamasının üstünde, bayanlarda ise ortalamaya yakın bir eğilim gösterdiği söylenebilir. Avşar yaptığı çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinde toplam sosyal beceri puanını $283,36$ bulmuştur⁽⁹⁾. Beden eğitimi öğretmenleri için araştırmada elde edilen ortalama, Avşar'ın çalışmasındaki ortalamadan yüksektir. Ayrıca elde edilen puanların cinsiyet ve branş değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığına bakıldığında, cinsiyete göre farka ulaşılmamıştır. Elde edilen bu sonuç Avşar ve Kara' nın çalışmalarını destekler niteliktedir^(9,11). Toplam olarak alınan puanların branş değişkenine göre karşılaştırılmasına göre iki grup arasında anlamlı fark bulunmuştur. Elde edilen bu fark beden eğitimi öğretmenleri lehinedir. Bir başka deyişle beden eğitimi öğretmenleri sınıf öğretmenlerine oranla daha yüksek sosyal beceriye sahiptirler, yani çevreleriyle daha olumlu ilişkiler kurabilirler, duygularını savunabilirler, gerektiğinde diğer insanlardan yardım isteyebilirler ve kendilerine ters gelen önerileri reddedebilirler⁽⁹⁾.

Sonuç olarak, araştırmaya katılan bayan ve erkek beden eğitimi öğretmenlerinin sosyal beceri düzeyleri genel olarak sınıf öğretmenlerinden daha yüksek bulunmuştur. Çalışmaya katılan öğretmenlerinin sosyal beceri düzeyleri cinsiyet, branş ve cinsiyet x branşın ortak etkisine göre karşılaştırıldığında, branşa göre duyuşsal anlatım, duyuşsal duyarlılık, sosyal anlatımcılık alt boyutları ve toplam puanda beden eğitimi öğretmenleri lehine anlamlı farka rastlanırken, cinsiyete ve cinsiyet x branşın ortak etkisine göre hiçbir alt boyutta ve toplam puanda fark bulunmamıştır.

ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur:

1. Araştırma birden fazla ilde yapılarak beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin sosyal beceri düzeyleri karşılaştırılabilir.
2. Daha geniş örneklem grupları ile farklı branştaki öğretmenlerin sosyal beceriler yönünden karşılaştırılmasına yönelik araştırmalar yapılabilir.
3. Beden eğitimi öğretmen adaylarının sosyal becerileri incelenebilir.
4. Farklı branşlardan öğretmenlere hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerle sosyal beceri eğitimleri verilebilir ve bu eğitimlerin etkililiği test edilebilir.
5. Aileler sosyal beceri eğitimi konusunda bilgilendirilerek, çocuklarını sportif etkinliklere katılmaları yönünde teşvik etmeleri sağlanabilir.

KAYNAKLAR

1. Akkök, F. İlköğretimde Sosyal Becerilerin Geliştirilmesi Öğretmen El Kitabı, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1996, s:11-16.
2. Atkins, Burneth, S.M., "Measuring Social Competence in The Elementary Years", A Research Analysis Dissertation, University of Michigan, U.S.A., 2001.
3. Avcı, Z. "Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sosyal Beceri Düzeyleri",Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 2004.
4. Bacanlı,H., Sosyal Beceri Eğitimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2001 s:27.
5. Bandura A., Social Learning Theory, Prentice Hall International, U.S.A.,1997, p:191.
6. Capel, S. ve ark., Learning to Teach in The Secondary School: A Companion to School Experience Routledge, New Fetter Lane, London, 1996.
7. Cartledge, G. and I.F. Milburn., Social Skills Assesment and Teaching In The School: Advances in School Psychology, Lawrence, London, 1993, p:175-235.
8. Ford, M.E and M.S. Tisak., "A Further Search For Social Intelligence", Journal of Educational Psychology, 75, 1983, p:196-206.
9. Giblin, R. L İnsan İlişkilerinde Kendine Güven ve Güç Elde Etmenin Yolları, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1995.
10. Jordan , D.W. "Social Skills Through Cooperative Learning", Educational Research,1997,p: 21.
11. Kara, E., "Öğretmen ve Öğrencilerin Sosyal Beceri Algılarına Etki Eden Faktörler", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2003.
12. Korkut, F., Okul Temelli Önleyici Rehberlik ve Psikolojik Dayanışma, Anı Yayınları, Ankara, 2004.
13. Lillenstein, J.A., "Efficacy of A Social Skills Training Curriculum With Early Elementary Students In Four Parasocial Schools., Indiana University of Pennsylvania: Dissertation Abstracts, 2001.
14. Özdemir, A., Eğitim Yöneticisi Adaylarının Sosyal Becerileri, Pegem Yayınları, Ankara, 2007, s:269.
15. Riggio,R.E., "The Assessment of Basic Social Skills" Journal of Personality and Social Psychology, 51,1986, p: 649-660.
16. Riggio,R.E., "Social Skills and Self-Esteem", Personality and Individual Differences, 8, 1990, p:799-804.
17. Riggio, R.E. ve diğerleri, "Social and Akademik Intelligence: Conceptually Distinct But Overlapping Constructs", Personality and Individual Differences, 12, 1991, p:695-702.
18. Salovey, P and J.D. Mayer, "Emotional Intelligence Imagination", Cognition and Personality, 9, 1990, p:185-211.
19. Sorias, O., "Sosyal Beceriler ve Değerlendirme Yöntemleri", Psikoloji Dergisi, 5, 1986, s: 25-29.
20. Şahin,C., "Yurt Dışı Yaşantısı Geçiren ve Geçirmeyen Anadolu Lisesi Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Enstitüsü , Ankara, 1999.
21. Uzamaz, F., "Sosyal Beceri Eğitiminin Kişiler Arası İlişki Düzeylerine Etkisi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2000.
22. Yüksel G., "Sosyal Beceri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Enstitüsü, Ankara, 1997.
23. Yüksel G., "Sosyal Beceri Envanterinin Türkçe'ye Uyarlanması Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışmaları", Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 11, 1998, s:25-32.
24. Yüksel G., Sosyal Beceri Envanteri ,Asil Yayıncılık, Ankara, 2004, s:9.